

HOUTHEM HEEFT EEN HANDBOOGSCHUTTERIJ GEKEND

Jo Pluymakers*

Tot voor kort was niets bekend over het bestaan van een handboogschutterij in de 19^e eeuw in Houthem. Deze vereniging, genoemd Willem Tell, heeft nauwelijks sporen achtergelaten. Haar bestaan zal slechts van korte duur zijn geweest.

Hoe weten we dat er zo'n gezelschap in Houthem is geweest?

Bij het inventariseren van de medaillecollectie van de Koninklijke Sociëteit van Handboogschutters Sint Sebastiaan Maastricht trof ik een tweetal prijsmedailles aan die afkomstig bleken te zijn van een 'Houthemse' handboogvereniging die in 1874 een wedstrijd met pijl en boog had georganiseerd. Uit de in het toentertijd gebruikelijk in het Frans gestelde officiële teksten en inscripties mag ook worden aangenomen dat er verenigingen uit Wallonië aan het concours deelnamen. Die waren veelvuldig aanwezig op wedstrijden van de Maastrichtse boogschutters.

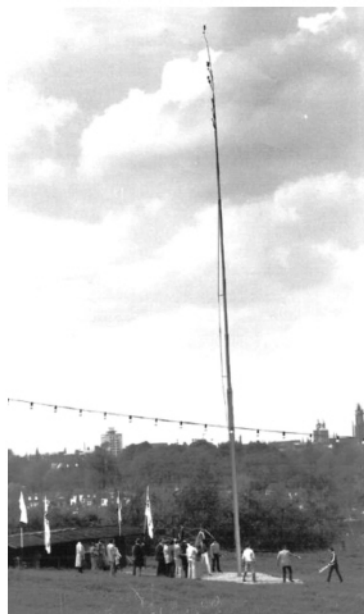
Medaille in 1874 behaald door A. Tissen van Sint Sebastiaan Maastricht op het concours van Willem Tell in Houthem.

Sint Sebastiaan Maastricht was in 1874 op het concours in Houthem met de meeste deelnemers aanwezig en ontving daarvoor deze medaille die toen nog geen deuk had opgelopen!

* Archivaris Koninklijke Sociëteit van Handboogschutters Sint Sebastiaan 1408 te Maastricht

Er werd geschoten naar zgn. vogels in een 27 meter hoge schietboom. Een vorm van handboogschieten die in Limburg nu alleen nog in Maastricht wordt beoefend in de weide voor het uit 1701 stammende Fort Sint Pieter.

Schietboom Sint Sebastiaan
Maastricht.

Vroeger was het een houten stam,
tegenwoordig een stalen.

Schietspel met pijl, boog en vogels:
klosjes met gekleurde veren pluimen.
Het is de bedoeling om met een pijl
een van de vogels uit de pinnen te
schieten.

Speurwerk

Een e-mail van mij aan heemkundekenner Fons Heijnsens werd al snel beantwoord met de reactie, dat er geen aanwijzingen waren dat er een handboogschutterij in Houthem bestaan heeft. Omdat de inscripties in het Frans waren en de vereniging 'Guillaume Tell' werd genoemd, verwees hij mij naar het Belgische Houthem in de provincie Henegouwen.

De Belgische onderzoekers gingen daar snel aan de slag, maar ook zij konden mij geen 'Guillaume Tell' leveren.

Raak geschoten

Een volgende stap was het inzien van de correspondentie en notulen van de Maastrichtse boogschutters. En daarmee *schoot ik de vogel af*.

In 1857 bleken de navolgende Houthemers lid te zijn in Maastricht:

- Jan Willem van Sint Fijt, * Houthem 30-06-1820, kandidaat-notaris, wethouder
- Leonard Crolla, * Weert-Meerssen 30-03-1824, onderwijzer, later uitgever
- Jan Everardus Andreas Kleuters, * Bunde 19-05-1824, landbouwer, vrijgezel.

Deze heren werden door het bestuur van Sint Sebastiaan Maastricht bij brief van 19 januari 1859 uitgenodigd voor een souper ter gelegenheid van de patroonsdag van de H. Sebastianus. Tevens werd hen verzocht de contributie van NLG. 2,50 over het verenigingsjaar 1859 te voldoen.

Een van de aangeschrevenen, de heer Kleuters, had op 27 februari zijn contributie nog niet betaald en hij kreeg een pittige brief waarbij hij gesommeerd werd de contributie binnen acht dagen te betalen. Zou hij daar geen gevolg aan geven, dan zou aan de ledenvergadering worden voorgesteld om tot *geregeldelijke* vervolging over te gaan. Kleuters betaalde alsnog.

Opgericht vóór 1873

Blijkbaar hadden de Houthemse boogschutters in Maastricht de smaak van het boogschieten te pakken gekregen en richtten zij een eigen vereniging op onder de naam Willem Tell. Dat moet vóór 1873 zijn geweest, want in dat jaar nam de Houthemse handboogschutterij voor het eerst deel aan een wedstrijd in Maastricht waarbij haar lid Josephus Leopoldus Le Lièvre een van de *vogels* schoot. Deze persoon met een Franse naam bleek in Broekhem te wonen en was spoorwegbeambte van beroep.

Concours 1874

Het jaar daarop, in 1874, werd zoals eerder vermeld een concours gehouden in Houthem. In datzelfde jaar vond in mei een groot dorpsfeest plaats en in de optocht waren ook de plaatselijke boogschutters present. Ook namen zij deel aan een groot internationaal handboogconcours op donderdag 14 mei 1874 in Maastricht ter gelegenheid van de viering van het 25-jarig regeerjubiläum van Koning Willem III.

Helaas zijn dit de enige bekende *wapenfeiten* van 'Willem Tell'.

In 1876 meldt schrijnwerker Petrus Antonius Theodorus Colleije (1850-1903) uit Houthem zich aan als lid van de Maastrichtse Sint Sebastiaan. Heeft 'Willem Tell' dan al het loodje gelegd? Het lijkt er wel op.

Naschrift

Het gemeentearchief van Houthem is tevergeefs onderzocht; veel uit de periode van vóór 1880 is verloren gegaan. Ook het speurwerk van de verenigingssecretarissen en -archivarissen in de boeken van Schutterij St. Martinus, Zangvereniging Orphée en fanfare St. Gerlach leverde geen resultaat op.

Er blijft veel in nevelen gehuld, maar in ieder geval is komen vast te staan dat Houthem in het derde kwart van de 19e eeuw een handboogschutterij heeft gekend.

Fons Heijns leverde mij onder meer de persoonsgegevens van de met naam vermelde boogschutters uit Houthem.

Voor wat betreft Jan Willem Sint Fijt wil ik graag verwijzen naar 't *Sjitegelke* nummer 4 (dec. 1995) en voor Leonard Crolla naar nummer 20 (dec. 2003).

FEESTEN TE HOUTHEM
op 25 en 26 Mei 1874.

Uittreksel uit het Programma.

Maandag, 25 Mei.

's Namiddags ten één uur. Ontvangst der aankomende Schutterijen en plegtigen optocht naar het feestterrein.

De cortège zal zijn zamengesteld als volgt:

1. Cavalcade.
2. Fanfare-gezelschap.
3. Feestcommissie.
4. Schutterij van HOUTHEM.
5. Sociëit *Orphée*.
6. Boogschutters *Willem Tell*.
7. Harmonie en Schutterij van GRONSVELD.
8. Schutterij van WYLRÉ.
9. " " KLIMMEN.
10. " " SCHINNEN.
11. " " PUTH.
12. " " BRUNSSUM.
13. " " SCHIN-OP-GEUL.
14. " " AMSTENRADE.
15. " " STRUCHT.
16. " " VALKENBURG.
17. " " VAALS.

Ten 3 ure aanvang der wedstrijden, gepaard met muzikale uitvoeringen.

Ten 7 ure uitdeeling der prijzen.

Deze prijzen bedragen: 200 francs en een carabine revolver ter waarde van 80 francs op den concours van het vogelschieten, en 200 francs op de overige wedstrijden.

Dinsdag, 26 Mei.

's namiddags ten 3 ure. Optocht naar het feestterrein.

De cortège zal bestaan uit: Fanfare, Gemeenteraad, Armenbestuur, Feestcommissie, Schoolkinderen, Schutterij, Zangsociëit *Orphée*, Boogschuttersgezelschap *Willem Tell*, enz.

Ten 4 ure aanvang der vermakelijkheden.

Ten 8 ure illuminatie.

Ten 9 ure prachtig vuurwerk, gepaard met een Koninklijk Salut van 101 kanonschoten.

Buffet met spijzen, wijnen, bieren, enz. het alles gratis.

Entrée vóór 5 ure 24 cents, na 5 ure 48 cents.

Affiche Feesten op 25 en 26 mei 1874 te Houthem.

Bi de deelnemers aan de optocht: de boogschutters van Willem Tell. Dit affiche is de enige bron uit Houthem die herinnert aan de handboogschutterij.